

De Berse

JAARGANG 31 2021

NUMMER 2

Heemkundekring
"Den Beerschen Aard"
OOST-, WEST- EN MIDDELBEERS

Inhoud

1. Bestuur en redactie.
2. Notulen Algemene Leden Vergadering.
4. Jan den Ouden, de stille kracht op de Schelft.
5. Even voorstellen, Cees van der Heijden.
6. Schatten van de Schelft.
7. Herdenking slag bij Boutersem 1831-2021.
9. Cafe's De Reizende Man en Juliana in Oostelbeers
14. Jagersdrama in 1911 in Westelbeers.
19. Denkend aan de Beerzen.
21. Bomen rond de kerk in Oostelbeers 1779.
24. Ome Jan Evers, de ideale buspassagier.
26. Fietstocht 2021
27. Zonne Leste Steen
28. Foto met vraagtekens

De Berse

Jaargang 31, nummer 2, 2021

Uitgave van Heemkundekring Den Beerschen Aard
Verschijnt 2x per jaar
Contributie € 25,00 per jaar
Bankrekening NL 05 RABO 013.38.92.751
www.denbeerschenaard.nl

Bestuur Heemkundekring Den Beerschen Aard

Voorzitter:
Bert van Essen
Hoogdijk 4
5091CH Middelbeers
06-54900707

Penningmeester:
Hans Vennix
Neereindseweg 40
5091RD Oostelbeers
013-5142108

Secretaris:
Marie-Louise Boxelaar
Kuikseindseweg 10
5091TD Middelbeers
013-5143373

Secretariaat@denbeerschenaard.nl

Leden:
Jan Hems
Cees van der Heijden
Stephen van Helvoort
Mark Timmermans

Redactie "De Berse"

Guus Staps
Wagenmaker 38
5091EV Middelbeers
06-41801657
redactie@denbeerschenaard.nl

Jos van Gils
Raadhuisstraat 229
5683GE Best
0499-372572

Leden redactie:
Joke van Ham
Ria Nouwens
Peter van Gerven

De redactie kan de volledige historische juistheid van de artikelen niet altijd controleren; evt. onjuistheden zijn voor verantwoording van de auteur.

Concept notulen voor de Algemene Leden Vergadering

maandag 1 november 2021

Aanwezig 58 leden. Afwezig met bericht: Joke van Ham.

Agenda:

1. Welkom door de voorzitter en speciaal een hartelijk welkom aan de nieuwe leden.
2. Deze ALV is de uitgestelde ALV van februari 2021, de volgende is in februari 2022.
3. Moment van herdenking voor de overleden leden. In memoriam Jan van Vroenhoven, erelid van onze heemkundekring.
4. Notulen van 03-02-2020 zijn akkoord en bij deze vastgesteld.
5. Mededelingen door de voorzitter:
  - * Hopelijk kunnen we komend jaar weer lezingen, excursies en activiteiten organiseren. Het conceptprogramma wordt gemaakt.
  - * Op 11 december 2021 is de winterwandeling gepland o.l.v. Piet Aarts.
Bijeenkomen om 9.00 uur achter de kerk in Vessem.
  - * Stand van zaken "Oude Toren":
    - I. De heemkundekring heeft een adviserende rol. Op verschillende momenten in het proces is om advies gevraagd.
    - II. We hebben te maken met een constructieve gemeente in een langdurig complex proces.
    - III. De plannen met de Oude Toren zijn onderdeel van een nieuwe Omgevingsvisie Oirschot waarbij wordt ingezet op beschermen, herstellen en ontwikkelen van cultuurhistorie en monumenten en waarin het open akkercomplex van Oostelbeers met Oude Toren en tevens archeologisch rijksmonument is aangemerkt als een cultuurhistorisch ensemble.
    - IV. We zijn, als heemkundekring en via SVOT, in overleg met de gemeente om enkele niet wenselijke elementen in het plan te bespreken (periscoop zoals die nu bedacht is).
    - V. Wij betreuren het uitstel van de restauratie van de Oude Toren.
  - * Vrijwilligers: een groot woord van dank aan alle vrijwilligers. Zonder vrijwilligers geen vereniging.
  - * De archiefgroep zoekt nieuwe vrijwilligers (bij voorkeur op de woensdagmiddag), aanmelden bij deze werkgroep of bij het bestuur.
6. Financieel overzicht door de penningmeester Hans Vennix.
  - * Verslag van de kascommissie: keurig in orde. Complimenten aan de penningmeester. Dank aan de leden van deze commissie. Kascommissie in 2022: Peter van Gerven en Ad Aerts.
  - * Balans en financieel overzicht zijn getoond en besproken. Leden hebben geen vragen. Hiermee is het financieel overzicht vastgesteld.
  - * Contributie 2021: wordt niet verhoogd.

7. PowerPointpresentatie samengesteld door Guus Staps en Jan Aerts.
Een indrukwekkende weergave van vele kunstobjecten van Jo Gijsen die in de afgelopen jaren door de leden van de werkgroep CHI zijn geplaatst in Oost-, West- en Middelbeers. Zaterdag 6 november wordt het laatste kunstwerk onthuld, Jo Gijsen 'zonne leste steen', en hiermee wordt het Jo Gijsen project fraai afgesloten.

8. Bestuurssamenstelling:

- * Het bestuur stelt de heer Cees van der Heijden aan u voor als bestuurslid, Cees stelt zich voor aan de aanwezigen. De leden zijn akkoord met deze benoeming.
- * Ella Mijs is aftredend en niet herkiesbaar.
- * Bert bedankt haar voor inzet en enthousiasme in de afgelopen 12 jaar. Zij werkte mee aan de organisatie van activiteiten en zij organiseerde vooral de lezingen.
- * Stephen neemt dit van haar over.
- * Marie Louise Boxelaar is herkozen voor de komende 3 jaren.

9. Rondvraag:

- * Pieter Huijbers: komt de periscoop in de Oude Toren?
Bert: het project is voorlopig stopgezet. Er zijn verschillende bezwaarschriften ingediend. De gemeente gaat in de tussentijd ook in gesprek met verschillende partijen en is op zoek naar een plan wat op draagvlak kan rekenen. De periscoop (zoals nu bedacht) lijkt op dit moment geen draagvlak te hebben.
- * Guus Staps: vraagt informatie over het erfgoedplatform en meent dat dit platform de Beerse goederen, die nu op de Schelft zijn verzameld, bij een centraal depot wil opslaan.
Bert: het erfgoedplatform is net opgericht en verkeert nog in de opstartfase. Een centraal depot is een wens, maar nog niet concreet. Maar uitgangspunt is dat wij zelf de regie houden en dus zelf bepalen wat er eventueel naar zo'n depot kan.
Bij gelegenheid, zouden we gebruik kunnen maken van elkaars spullen, maar altijd met een gebruikersovereenkomst zoals dat nu ook is geregeld.

10. Sluiting:

Met dank voor de grote belangstelling wordt deze Algemene Ledenvergadering afgesloten.

Na de pauze een lezing, gepresenteerd door Frans Kapteijns.

Een mooie, vlot gepresenteerde lezing over de bijzonderheden van het natuurgebied de Kampina door de heer Frans Kapteijns, oude boswachter van dit gebied.

Einde van de lezing om 22.30 uur.

*****

Jan den Ouden, de stille kracht van de Schelft.

Jan aan het werk op de Schelft

Na vele jaren heel actief geweest te zijn voor de werkgroep Archief van onze Beerschen Aard heeft Jan den Ouden onlangs zijn werkzaamheden neergelegd. Jarenlang zat Jan den Ouden elke woensdagmiddag op de Schelft, aan het hoofd van de tafel, omringd door foto's en krantenknipsels uit de Beerzen. Samen met Kees de Kroon wist hij veel oude foto's van de juiste namen te voorzien. Jan en Kees kenden samen immers zowat iedereen in de Beerzen.

Een ander groot karwei van Jan den Ouden was het doorspitten van de gebundelde jaargangen van het 'Provinciaal blad van Noord Brabant' van 1815 tot 1961. Deze boeken zijn door

toedoen van Jan van Vroenhoven in bezit van heemkundekring 'Den Beerschen Aard' gekomen, nadat de gemeente Oirschot besloten had de oude jaargangen te vernietigen omdat vanaf 1995 alle publicaties ook online in te zien waren.

In 'Het Provinciaal Blad van Noord Brabant' verschenen mededelingen van publicaties die onze provincie en de gemeenten van onze provincie betroffen. Een groot deel is gewijd aan belastingen en de Nationale Militie.

Het Provinciaal Blad van Noord Brabant

Maar ook kadasterzaken, pensioenfondsen, bevolking, inwoneraantallen, sterfgevallen, toestand van de landbouw, posterijen, politie, aanleg en onderhoud van provinciale wegen, loterijen, veeziekten, koepokineningen, jachtaangelegenheden, enz. kwamen aan bod.

Jan heeft deze boeken, in totaal 160 exemplaren, allemaal doorgespit op zoek naar vermeldingen over de Beerzen. Niet alleen de woensdagmiddagen op de Schelft werden hiervoor gebruikt. Jan nam regelmatig

boeken mee naar huis om thuis de speurtocht voort te zetten. Zo is nu bij elk deel een lijst beschikbaar van de Beerse vindplaatsen.

Toen Jan fysiek niet meer in staat was om op de Schelft te komen, ging hij thuis aan de slag. Jan plakte alle krantenknipsels over de Beerzen in mappen. Door dit werk is een mooi overzicht ontstaan van de gebeurtenissen in de Beerzen door de jaren heen.

Jan werkte het liefst op de achtergrond en stelde zich bescheiden op, maar zijn werk is van onschatbare waarde voor "De Beerschen Aard"! Wij danken Jan den Ouden dan ook heel hartelijk voor al het werk dat hij door de jaren heen voor heemkundekring 'Den Beerschen Aard' heeft gedaan!

Joke van Ham, Miriam Thijssen en Jos van Gils

*****

Even voorstellen .....

Mijn naam is Cees van der Heijden en woon samen met Rieky Deenen sinds 1981 aan de Esdoorn in Oostelbeers.

We hebben 2 kinderen, Nick en Elcke, die beiden uitwonend zijn. Inmiddels zijn we ook al verrijkt met 3 kleinkinderen met de 4^e op komst.

Na mijn opleiding en dienstplicht ben ik in 1980 gaan werken bij Dycore te Oosterhout, producent van prefab-vloerelementen en van af 2016 ook als ICT-manager voor meerdere bedrijven.

Het plan is wel dat ik in mei 2023 samen met Rieky van de AOW ga genieten.

Om mijn vrije tijd deels op te vullen heb ik een 2 jaar terug besloten om me aan te sluiten bij de Heemkundekring "Den Beerschen Aard". Alles wat met geschiedenis te maken heeft trekt me enorm aan en daarom kan ik me helemaal vinden in het doel van de Heemkundekring:

"We proberen alle aspecten van onze lokale, regionale geschiedenis te achterhalen en vast te leggen."

Ik heb er enorm veel zin in, reden ook om op verzoek me beschikbaar te stellen voor het bestuur, en wil heel graag met jullie kennis maken en samen activiteiten te ondernemen.

Met groet,
Cees van der Heijden

*****

Schatten van de Schelft

In 2009 vond Mathieu de Kroon, bij het opruimen van de zolder van café Juliana in Oostelbeers, een voorwerp waarvan hij geen enkel idee had wat het was en waarvoor het gebruikt kon zijn. Na het nog enkele jaren bewaard te hebben bood hij het aan Jan van Vroenhoven van de Heemkunde Den Beerschen Aard aan. Deze wist ook niet wat het was. Het idee werd geopperd dat het misschien een voorwerp was dat van de Oostelbeerse gilde zou kunnen zijn, die bij café Juliana hun gildehuis hadden.

Zo kwam de stok in mijn beheer. Navraag bij het betreffende gilde en andere instanties leverde niets op. Uiteindelijk per toeval, bracht een tv-uitzending over chocolade, en een afbeelding die op de verpakking stond, duidelijkheid.

Op de verpakking was een harlekijn afgebeeld met zo'n stok, ook werd uitgelegd hoe de stok gebruikt werd. Door met de stok een zachte klap te geven hoorde je toch een harde klap. Later is de stok gebruikt bij komische toneelvoorstellingen en films en is het genre genoemd naar die stok: "Slapstick".

Bij café Juliana was vanaf 1933 wel een toneelvereniging thuis genaamd "Het Heidebloempje". Foto's, ooggetuigen of verslagen van voorstellingen waarin sprake is van de klapstok zijn er helaas niet, maar het is wel aannemelijk dat die toneelvereniging de klapstok gebruikt heeft.

Gerard Leermakers (29-12-1933), geboren en getogen in Oostelbeers, vertelde dat hij als kind naar voorstellingen van het Heidebloempje ging, dat was dan wel een soort try-out alleen voor kinderen. De toneelspelers stonden op een zogenaamde verhoging en werden gesouffleerd door Jos van Himbergen die tevens de regisseur was. Gerard herinnerde zich dat Jan Adriaans een van de toneelspelers was en ook waarschijnlijk Neel van Haaren.

Op Wikipedia wordt de klapstok omschreven als: *"De term komt voort uit een apparaat dat is ontwikkeld voor gebruik in de brede, fysieke komediestijl die bekend staat als commedia dell'arte in het 16e-eeuwse Italië. De "slapstick" bestaat uit twee dunne houten latten, die een "klap" maken wanneer ze een andere acteur raken, met weinig kracht die nodig is om een luid - en komisch - geluid te maken. De fysieke slapstick blijft een belangrijk onderdeel van het plot in de traditionele en populaire poppenshow Jan Klaassen en Katrijn"*.

Wil Schilders

*****

Herdenking slag bij Boutersem 1831-2021

Op 12 augustus 2021 herdacht de gemeente Boutersem dat 190 jaar geleden de legers van Leopold I en van de Nederlandse kroonprins Willem II in Boutersem tegenover elkaar stonden, in aanwezigheid van diverse genodigden, waaronder plaatsvervangend Nederlands ambassadeur in België Mevr. Arakelian, wethouder Esther Langens namens de gemeente Oirschot, enkele leden van de Heemkundekring Den Beerschen Aard, het Kapittel Oirschot en de Heemkundekring de Heerlijkheid Oirschot.

Na ontvangst door de burgemeester Chris Vervliet en Schepenen van de gemeente Boutersem vond nabij de parking langs de Leuvensesteenweg de eerste onthulling van een informatiebord plaats.

Het was hier dat kroonprins Willem II zijn troepen verzamelde om Boutersem binnen te vallen. Begin augustus 1831 was het Nederlandse leger onder leiding van kroonprins Willem II het pas onafhankelijke België binnengevallen. Op 11 augustus bewoog het Nederlandse leger vanuit Tienen naar Leuven. Het Belgische 12de Linieregiment onder rechtstreekse leiding van Leopold I probeerde de Nederlandse opmars te stuiten door vanuit Leuven richting Tienen te trekken. In de namiddag van 11 augustus 1831 slaagden ze er op deze wijze in de Nederlandse voorhoede uit Boutersem terug te drijven.

In de vroege ochtend van 12 augustus hergroepeerde kroonprins Willem II zijn troepen. Koning Leopold beval een strategische terugtocht. De Nederlandse opmars werd nog vertraagd toen aan de westzijde van Boutersem het paard van kroonprins Willem II geraakt werd. Ondertussen was de Franse diplomatie in het gareel gebracht en deze stuurde aan op een wapenstilstand.

Burgemeester Chris Vervliet en plaatsvervangend ambassadeur in België mevr. Arakelian tijdens het Wilhelmus en de Brabançonne. Links achter een soldaat, in tenue uit 1831, van het 12de Linieregiment Prins Leopold, één van de vier infanterieregimenten die rechtstreeks uit de Belgische onafhankelijkheidsstrijd stammen. Sinds 1871 was het Regiment in Luik gekazerneerd.

De korpscommandant van het 12de Linieregiment nodigde plaatsvervangend ambassadeur in België mevr. Arakelian en burgemeester Chris Vervliet uit om zijn troepen te schouwen. Na het Wilhelmus en de Brabançonne belichtte de Nederlandse vertegenwoordiger in haar toespraak vooral de hedendaagse samenwerking tussen beide landen. Burgemeester Chris Vervliet beantwoordde dit met *"dat ook in een kleine gemeente als de onze er belangrijke historische feiten gebeurd zijn en dat hij blij was hier vertegenwoordigers van de strijdende partijen van 190 jaar geleden aanwezig te hebben. De strijd van 190 jaar geleden heeft vandaag plaats gemaakt voor een goede samenwerking"*.

Het door plaatsvervangend ambassadeur in België mevr. Arakelian en burgemeester Chris Vervliet onthulde informatiebord met het monumentje van Coenraad van Valkenburg in Westelbeers.

Vervolgens ging men naar het dorpsplein waar het 12de Linieregiment in de nacht van 11 op 12 augustus 1831 bivakkeerde. Korpscommandant Recour belichtte in een toespraak vooral de historische rol van het 12de Linieregiment sinds de onafhankelijkheid van België. Wethouder (schepen) Esther Langens van de Nederlandse gemeente Oirschot sprak heemkundeliefhebbers van Boutersem, De Beerzen en Oirschot toe. Na de veldtocht was het Nederlandse leger nog acht jaar gemobiliseerd. In Westelbeers werd door de CHI werkgroep van de heemkundekring Den Beerschen Aard een replica van het voormalige gedenkteken opgericht voor kolonel Coenraad van Valkenburg, van de Groningse Jagers, die in Boutersem sneuvelde.

De herdenking eindigde met het doorknippen van het lint voor de nieuwe woonwijk Twaalfde Liniehof door korpscommandant Recour. Na het officiële gedeelte werd er een buffet aangeboden en nog gezellig nagepraat met leden van de plaatselijke heemkundekring "Velpeleven".

Ook werd er door burgemeester Vervliet nog een paneel aangeboden dat we volgens hem, gezien de afmetingen, niet mee konden nemen. Hij belooft het te komen brengen. Hier komen we later op terug!

Guus Staps

*****

Café's De Reizende Man en Juliana in Oostelbeers.

In de eerste helft van de 20e eeuw had Oostelbeers twee bekende café's: De Reizende Man aan de Langereijt en café Juliana 'in ut durp'. Zoals toen normaal gesproken het geval was, was voor de eigenaars het café niet de enige bron van inkomsten. De Reizende Man was behalve café ook een boerenbedrijf en de eigenaar van Juliana was tevens stratenmaker respectievelijk elektricien. We duiken in dit artikel in de historie van beide panden.

De Reizende Man

De boerderij met adres Langereijt 17 is gedurende vele jaren dus tevens een café geweest. De grootvader van de huidige bewoner, Gerardus Harbers, was de laatste kastelein. Zijn zoon Frans en diens zoon Gerrit hebben zich daarna volledig op de agrarische tak gericht en het café is na een verbouwing uit het pand verdwenen.

De Reizende Man of De Langereit?

Een krantenknipsel van 4 november 1879 verkondigt de verkoop van 'Een Huis, genaamd de Langereit, gelegen aan den grintweg van Oirschot op

Verkoop
VAN
ONROERENDE GOEDEREN
ONDER
OOSTELBEERS.
De Notaris **VAN LEENHOF**
te Oirschot, zal
VERKOOPEN:
Voor de Wed. en Kinderen van **HENDRIK BELLOIJ.**
Onder **Oostelbeers.**

a. Een Huis, genaamd de **Langereit**, gelegen aan den grintweg van Oirschot op Beers, waarin sedert onheuglijke jaren met het beste succes de Herberg-affaire en de Boerderij is uitgeoefend, met 6 Heet. 41 Aren 55 Cent. **Bouw- en Weiland**, alles bij en aan elkander gelegen.

b. 74 Aren 70 Cent. **Weiland**, genaamd de **Tip**, gelegen nabij het vermelde Huis.

c. 92 Aren **Weiland en Hakhout**, genaamd het **Halt**.

d. Een Huis en Erf met **Bouwland**, groot 80 Aren 70 Centiaren, gelegen aan den grintweg, afkomstig van **VAN AKEN**.

e. Een Huis en Erf, bewoond door v. d. **BOOGAARD** met **Bouwland**, groot 1 Heet, 51 Aren 70 Cent. mede gelegen aan den grintweg.

Anvaarding: De Gebouwen met Pinksteren en het Weiland half Maart en het **Bouwland** oogst aan de **Stoppelen**, alles in 1880.

Tezet op **Donderdag 13 Nov. 1879**, toelag 14 dagen daarna op **Donderdag 27 November**, beide des namiddags ten 4 uur, in de voormelde herberg de **Langereit**.

Beers, waarin sedert onheuglijke jaren met het beste succes de Herbergaffaire en de Boerderij is uitgeoefend'. De boerderij annex herberg bestond dus al lang, want ook toen al was de combinatie *sedert onheuglijke jaren* uitgeoefend. De verkoop vindt plaats voor de weduwe van Hendrik Belloij en hun kinderen. Hendrik Belloij had het bedrijf overgenomen van Peter van de Wetering, zoon van de eerste bewoner die we hebben kunnen achterhalen. Willem van de Wetering wordt in 1803 genoemd als herbergier en in 1838 zijn zoon Peter. De bewoners zijn achtereenvolgens:

1. Willem van de Wetering
2. Peter van de Wetering
3. Hendrik Belloij tot 1881
4. Hendrik van de Bogaart
5. Adriaan van de Bogaart; hij bouwt later café Juliana
6. Willem Aarts tot 1930
7. Frans Aarts
8. Gerhard Harbers tot 1970
9. Frans Harbers
10. Gerrit Harbers

De oorspronkelijke boerderij is omstreeks 1930 afgebroken, waarna de huidige boerderij met café werd gebouwd.

De laatste kastelein was dus Gerhard Harbers, maar met name zijn echtgenote An Harbers – Aarts was werkzaam in het café. Ze runden het café tot 1970 en gingen toen wonen in het boerderijtje Langereijt 19. Gerhard overleed in 1981 en An in 2005. Op haar bidprentje staat te lezen dat ze het in het café voor iedereen gezellig probeerde te maken.

Zoals in de aankondiging van de 'verkoop' te lezen is was de naam van het pand de Langereit. Op een kaart van rond 1900 staat op de plaats van het café vermeld: 'Lang Reit' en 'of de Reizende man'. Kennelijk waren beide namen in gebruik voor het pand. De kaart staat hieronder afgedrukt.

Als dankbare herinnering aan

AN AARTS

26-07-1914

16-02-2005

weduwe van

GERHARD HARBERS

An was een levenslustige vrouw die graag mensen om zich heen had en makkelijk contacten legde. Ze had altijd haar woordje klaar, ook grapjes kon ze zeer waarderen. Ging het even niet zo goed dan loste ze het met haar vlotte babbel weer op.

Op 1 mei 1940 trouwde ze met Gerhard, met wie ze vier kinderen kreeg. Het gezin woonde op de Langereijt waar ze met de boerderij en een café de kost verdienden. An werkte hard mee, in het café probeerde ze het voor iedereen gezellig te maken. Aanpakken was haar niet vreemd, maar huishoudelijke taken waren niet haar favoriete bezigheid.

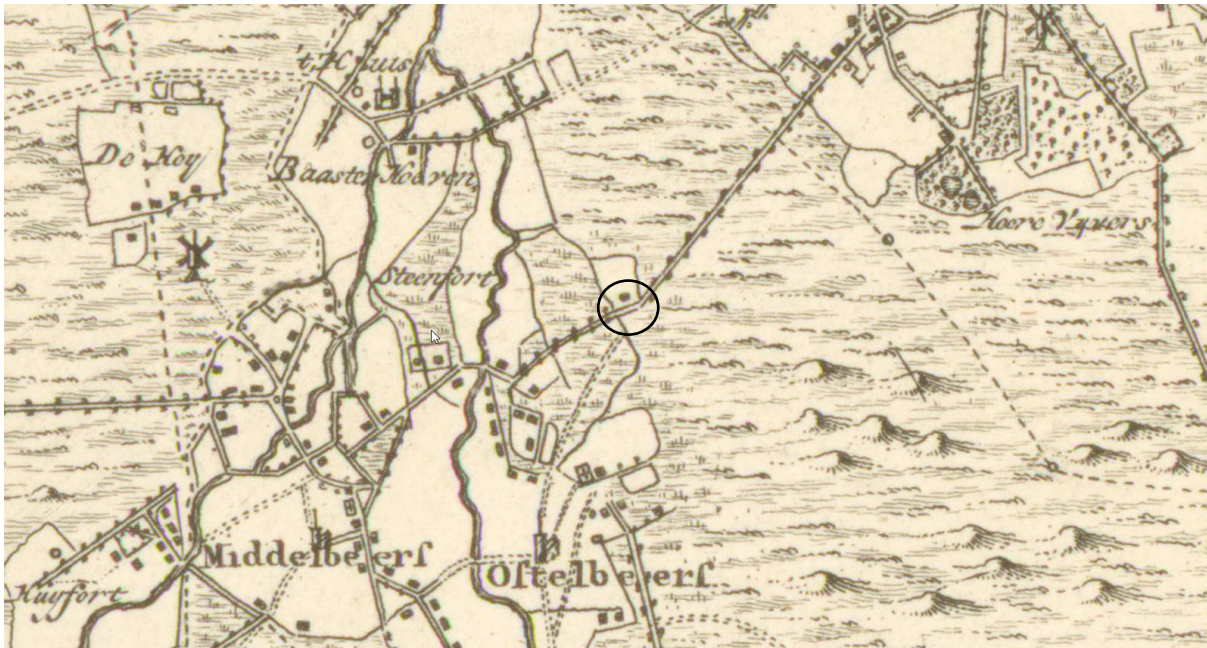
Kaart van omstreeks 1900; aan de weg tussen Oostelbeers en Oirschot staat het café vermeld met de naam 'Lang Reit' of 'de Reizende man'.

Hulp uit De Reizende Man

Op de website van het BHIC (Brabants Historisch Informatie Centrum) staat een verhaal met de titel 'Overvallen op boterboerinetjes', de moeite waard om het eens te lezen. In dit verhaal speelt herberg 'De Reizende Man' een rol. De overval werd gepleegd in januari 1873, dus vóór de verkoop in de advertentie. De boerinnen hadden boter verkocht op de zogenaamde botermijn in Oirschot en waren op de terugweg naar huis. De wegen van de botermijn naar o.a. Middelbeers, Udenhout, Berkel en Oisterwijk waren onveilig voor deze argelozen voorbijgangsters. De boerinetjes die op weg

waren naar Middelbeers werden onderweg overvallen door een struikrover en dat leidde uiteraard tot hard geschreeuw. Daardoor schoten mensen uit De Reizende Man hen te hulp, maar ze wisten desondanks niet allemaal aan de struikrover te ontkomen. Een wachtmeester van de marechaussee Oirschot kon door het opgegeven signalement tot aanhouding over gaan van een vrouw uit Spoorдонк. Alles wees erop dat zij, gekleed in mannenkieren en met een zwart gemaakt gezicht, de bewuste struikrover was, maar uiteindelijk bleken de verklaringen van de boerinnen, die niet 100% gelijkkluidend waren, niet tot een veroordeling te leiden. Ze werd wel veroordeeld voor een ander vergrijp, een inbraak, en kreeg 2 jaar eenzame opsluiting. Dat overleefde ze niet en overleed in gevangenis Noordsingel in Rotterdam in 1874 op 31-jarige leeftijd. Het hele verhaal kun je vinden op <https://www.bhic.nl/ontdekken/verhalen/een-struikrover>.

Behalve door de boerinnen werd de weg tussen Oirschot en Middelbeers, een grintweg, uiteraard door veel handelslui gebruikt. Een herberg aan de lange route zorgde voor de mogelijkheid een rustpauze te nemen en wat te drinken. De naam van het café 'De Reizende Man' is dan ook een logische. Maar kennelijk waren het vooral mannen die de herberg aandeden. Ook in 1879 was de weg nog een grintweg, zoals in de advertentie staat. De grintweg heeft later de naam Langereijt gekregen.

Kaart van 1795 (Hendrik Verhees) waarop de Reizende Man al staat (binnen de cirkel).

De naam Langereijt

Het ontgonnen gebied achter de boerderij annex café had de naam Lang Reit, welke op oude kaarten wordt vermeld. Op bovenstaande kaart uit 1795 van Hendrik Verhees heeft dit ontgonnen gebied in en boven de cirkel rond het café een lichtere kleur. De lijnen die daar naartoe en omheen lopen zijn waterlopen. De linkse is een lange die vanaf het dorp Oostelbeers naar het ontgonnen stuk loopt en dan verder door naar waar nu het Groenewoud ligt en daar afwatert in De Beerze. Zo'n loop heet ook wel reit en dan is een lange reit in de volksmond een algemene plaatsaanduiding. Deze ontginning is al bekend rond 13 à 1400 en dus al heel oud, evenals de naam Langereijt.

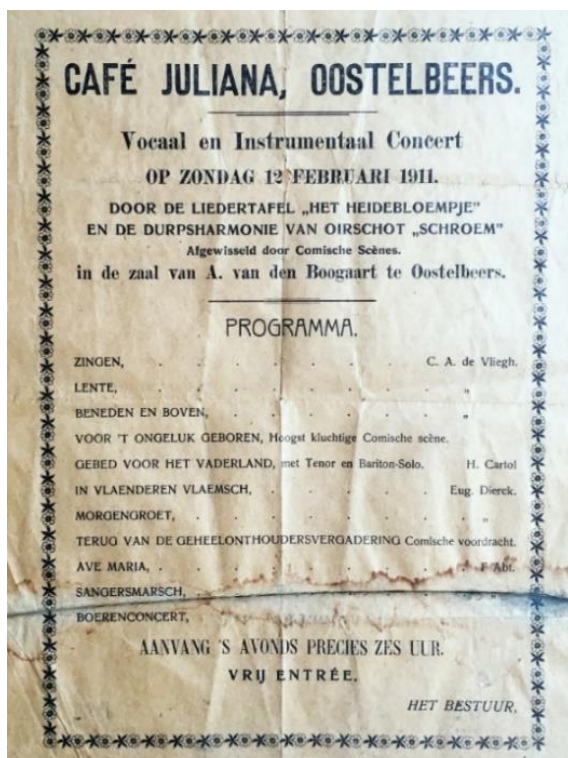
Kermis in De Reizende Man

In de 50- en 60-er jaren van de vorige eeuw draaide het café volop en tijdens Oostelbeers' kermis liepen de kermisvierders in groepen van café Juliana in het dorp naar De Reizende Man en vice versa. Aan de westgevel van de boerderij werd dan een tent geplaatst om alle bezoekers te kunnen herbergen en enkele sterke buurtbewoners kwamen in de dagen voor de kermis mee helpen om het biljart te verplaatsen. Dat stond op een verhoging van enkele treden achter in het café. Deze verhoging is er nog steeds.

Recente foto van Langereijt 17 Oostelbeers, voormalig café De Reizende Man. In de voorgevel is de oude functie van boerderij annex café goed af te lezen; de traditionele indeling van een boerderij zie je hier niet. Ten tijde van de dubbelfunctie waren er twee 'voordeuren' in de voorgevel; één als toegang van het café en één voor toegang naar het woongedeelte.

Café Juliana

Zoals vermeld was Adriaan van den Bogaart kastelein van De Reizende Man en bouwde hij later café Juliana. Hij was stratenmaker van beroep en bleef dat ook nadat hij café Juliana in 1909, het geboortjaar van prinses en later koningin Juliana, had gebouwd. De naamgeving was uiteraard ingegeven door die geboorte.

Op zondag 12 februari 1911 vond er een indrukwekkend concert plaats in de zaal. Dat moet het gedeelte geweest zijn naast de toog, want een grote zaal is pas later aangebouwd. De aankondiging van het concert, met vermelding van het programma, staat hiernaast afgedrukt.

In 1927 kwam er een bezinepomp naast het café en in 1937 werd de karakteristieke veranda aan gebouwd.

Op deze foto staat café Juliana met de aangebouwde veranda. De benzinepomp, die op de plek achter paard en kar stond, is op deze foto niet zichtbaar.

Na Adriaan van den Bogaart kwamen er vanzelfsprekend diverse uitbaters in het café. Voor de al wat ouderen onder ons zal Leen van den Bogaart een bekende naam zijn. Zij was een dochter van Adriaan en getrouwd met Gerrit de Bruijn, die in het gedeelte naast de veranda een elektriciteitswinkel runde en ook als elektricien werkzaam was. Gerrit zat in het bestuur van de Oostelbeerse voetbalclub OVS en later ook in het eerste bestuur van Beerse Boys na de fusie in 1950; hij maakte 6 jaar deel uit van dat bestuur. Leen runde het 'winkeltje' – een kleine ruimte tussen twee kleedlokalen – bij het voetbalveld aan de Hertog Janstraat, waarin bier en snoep te koop waren en dat Leen dan aanreikte door een luik.

Leen en Gerrit de Bruijn runden café Juliana geruime tijd. Ze werden opgevolgd door Toon Nieuwenhuis. Het café was inmiddels eigendom geworden van bierbrouwerij De Kroon, die in 1968 uitbreidde met een zaal. Gerrit en Ine Overman, uitbaters van medio 70-er tot medio 80-er jaren, gaf een deel van de zaal een andere bestemming in de vorm van disco Skylab, die een grote aantrekkingskracht had in de regio. De disco, die op het eind de naam Disco 2000 kreeg, heeft zo'n 5 jaar gedraaid. Daarna werd het weer gewoon een café met zaal die gerund werd door de familie Van Boksel en vanaf 7 april 1983 door Joke en Piet Lathouwers. Op 1 mei 1992 kwamen Frans en Nel van Griensven over van het Gemeenschapshuis en zij veranderden de naam Juliana in 'Het Gildehuis', de thuisbasis van onder meer Gilde Sint Joris Oostelbeers. Vervolgens werden café en zaal samengevoegd en kreeg het de bestemming chinees restaurant Happy City, wat later het Wokpaleis werd, in de volksmond De Wok. In 2018 is het pand leeg komen staan en momenteel bestaan er plannen voor woningbouw op deze locatie.

Werkgroep Land

*****

Jagersdrama in 1911 te Westelbeers

Jaarlijks registreert het Centraal Bureau voor de Statistiek (opgericht in 1899) moord- en doodslagzaken in Nederland, zo ook in 1911. De registratie bepaalde men aanvankelijk door het aantal schouwrapporten dat schouwartsen na verdachte sterfgevallen hadden opgesteld.

In 1911 bereikten slechts 14 rapporten Den Haag, terwijl er, zo blijkt uit krantenverslagen, dat jaar tenminste 46 levensdelicten plaats vonden binnen de grenzen van Nederland.

Dit kan betekenen dat óf veel rapporten niet het CBS bereikten, óf nooit werden opgesteld (om welke reden dan ook).

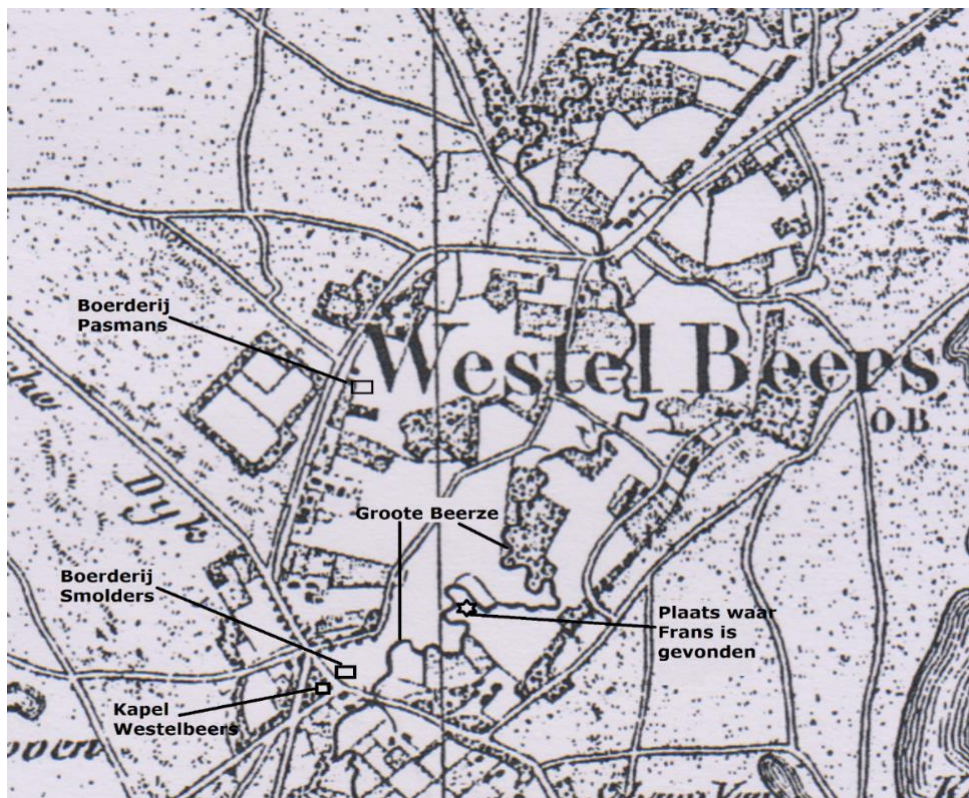
Aan de hand van de nu bekende gegevens uit 1911, en steekproeven in de jaren 1899-1920, kan geconcludeerd worden dat de CBS-cijfers voor de periode 1911-1920 structureel te laag zijn.

Onder de 14 rapporten die Den Haag bereikten was ook het rapport van schouwarts Lobach uit Oirschot die het jagersdrama, wat op 20 december 1911 plaats vond in Westelbeers, onderzocht had.

20 december 1911

In de nacht van 20 op 21 december 1911, toen het donker was, achtten het de gebroeders Kolsters een mooie gelegenheid om een haas of konijn te vangen.

Met hun vieren, Frans, Tinus, Bert en Janus, gingen zij met knuppels en een, bij Pasmans, geleende lichtbak richting Westelbeers. Pasmans had ook nog een oude karabijn te leen die Janus ook heeft meegenomen. Toen ze de Beerze, die door Westelbeers stroomt, waren overgetrokken, liepen zij een smalle weg in waaraan de drie gebroeders Toon, Piet en Gerard Smolders woonden, en van wie Gerard rijksveldwachter-jachtopziener was.

Situatie Westelbeers 1911

Deze kwamen elkaar tegen en spoedig ontstond er een worsteling tussen de gebroeders Kolsters en de gebroeders Smolders. Er werd flink met de knuppels erop los geslagen.

Na enige tijd zijn de gebroeders Kolsters ieder een andere weg gevluht, zodat zij vrij kwamen uit de handen van Smolders. Maar ze waren nog geen vijf meter verder, of daar klonk een gewerschot door de nachtelijke stilte.

Bij thuiskomst hebben Tinus, Bert en Janus nog een tijdje op Frans zitten wachten. De vader van Cisca Kolsters, heeft haar wel eens verteld dat na het fatale schot iedereen uit elkaar is gegaan en apart terug naar huis, in de Dekkerstraat, zijn gelopen. Bij aankomst was Frans er niet bij. Na lang wachten ging men terug en vonden toen Frans, dodelijk getroffen, in een droge sloot nabij de fatale plaats.

Dagen na het ongeluk

De begrafenis van Frans Kolsters vond onder grote belangstelling plaats in de kerk van Middelbeers zoals het beschreven in de Tilburgsche Courant.

Donderdag 28 December 1911 47ste Jaargang Nr 4868

TILBURGSCH E COURANT

Dagblad van het Zuiden.

ABONNEMENTSPRIJS bij vooruitbetaling: In Tilburg en in plaatsen waar Agenten zijn gevestigd, met gratis Zondagsblad per week 10 cent, per 3 maanden f.1.30; franco per post f.1.70. Voor België f.2.10. Voor het Buitenland (Post-Unie) f.3.00.

ADVERTENTIEPRIJS Voor Tilburg van 1—5 regels 10 ct. elke regel meer 10 cent. Voor buiten Tilburg van 1—5 regels 75 ct., elke regel meer 15 ct. Reclames 25 ct. per regel. Advertenties 3-maal opgegeven, worden 2 maal berekend. Kleine Advertenties, zooals betrekkingen, koop en verkoop, enz. per geheele Advertentie 25 ct.

TELEFOONNUMMER voor Redactie en Administratie No 30. Uitgave der Firma N. LUIJTEN. Bureaux: Willem-II-straat, Tilburg. TELEGRAM-ADRES: „LUIJTEN“ TILBURG.

MIDDELBEERS. 23 Dec. Omtrent het stroopersdrame, dat zich te Westelbeers heeft afgespeeld, volgen hier nog enkele bijzonderheden.

De gebroeders Kolsters waren er in den nacht van Woensdag op Donderdag met den liebhak op uitgetogen, om een haasje te verschalken. Daarbij werden zij ontmoet door de Gebr. S----- van wie een jachtopziener is. Er schijnt nu een worsteling te zijn ontstaan en het vermoeden is, dat de gebrs. Kolsters op de vlucht zijn gegaan. Denkelijk om hen schrik aan te jagen en hen tot slaan te brengen, heeft toen een der gebroeders S een gewerschot gelost, dat echter ongelukkig terecht kwam en den oudsten der Kolsters op slag doodde.

Frans Kolsters stond overigens goed bekend, zoodat de deelneming in de gemeente algemeen is. Onder de treurtönen der harmonie, waarvan de verslagene lid was, is het lijk gistermorgen onder groote deelneming teraarde besteld.

Volgens de eene lezing is de dader A.S. voortvluchtig, volgens de andere zou hij bij de worsteling eenige beduidende wonden hebben opgelopen, zoodat hij niet vervoerd mocht worden.

De president der rechtbank mr. Van Baar deelde getuige mee: *"dat de beklagde met 2 broers was uitgegaan, die hem kwamen waarschuwen dat er vier stropers in het veld waren, met welken toen een vechtpartij is ontstaan, waarbij beklagde zelf gewond werd. Terwijl volgens zijn verklaring zijn geweer zonder beklagden toedoen is afgegaan met bovenomschreven gevolg, dat Fr. Kolsters de volle lading in zijn rug kreeg en weldra overleed"*.

Er volgen diverse getuige-deskundige waaronder M. Staelenburg, wapensmid te 's-Hertogenbosch, J.H. Roijen en A. den Toom, beiden brigadier der Kon. Marechaussee te Oirschot, Jansen brigadier der rijksveldwacht. Verder zijn nog opgeroepen M. Kolsters, strodekker te Middelbeers, R. Kolsters, landbouwer te Middelbeers en A. Kolsters.

Deze laatste drie wordt door de president op het hart drukt alles naar de volle waarheid mee te delen, wijzende op de eed en de treurige gevolgen, die meined voor hen, getuigen, kan hebben.

Na de getuigen gehoord te hebben is het woord aan het OM. De substituut-officier van justitie mr. K. Sassen, deze zei dat hij zeer kort kon zijn. Waar de drie deskundigen het er vrijwel over eens zijn, dat beklagde het geweer niet opzettelijk heeft afgeschoten doch dit is afgegaan, zonder dat hij zich daar van rekenschap kan geven ten gevolge van de echte hersenschudding, waaraan hij na de bekomen verwondingen leed en waar anderzijds de verklaringen der getuigen Kolsters zeer tegenstrijdig zijn met hetgeen zij vroeger hebben verklaard, bleef hem niets anders over dan vrijspraak te eisen.

De verdediger mr. B. R. Wesseling, advocaat procureur te s-Bosch, sluit zich bij het OM aan en stel dat zijn client, ingevolge de acte van verwijzing, niets ten laste kan worden gelegd en moet worden vrijgesproken.

De president liet nu voor zich komen de broeders Kolsters en Smolders welke laatsten reeds lang zekere animositeit (vijandigheden) bestaat en hij drukte allen op het hart van alle wraakoefening af te zien en vooral waarschuwde hij de drie broers van den verslagene, die zich moeten doordringen van het feit dat er in Den Bosch rechters zitten om te straffen als het verdiend is. Ook veldwachter Jansen kreeg van de president opdracht om goed toezicht te houden, doch de gebroeders Kolsters niet meer te zoeken dan ieder ander.

De president van de rechtbank zegt dat hij binnen 8 dagen uitspraak zal doen en sluit de zitting.

Uitspraak rechtszaak

De rechtbank te 's-Hertogenbosch heeft 22 mei 1912 A.S., jager te Westelbeers, beklagd dat hij in de nacht van 20 op 21 december te Westelbeers opzettelijk F. Kolsters van het leven heeft beroofd, door op zeer korten afstand een met hagel geladen geweer op hem af te vuren, vrijgesproken.

De rechtbank te 's-Hertogenbosch heeft gister A. Smolders, jager te Westelbeers, beklaagd wegens moord op Franciscus Kolster, vrijgesproken.

A. Smolders vertrok enkele dagen na de vrijspraak richting Tilburg en werd door de familie Puijenbroek uit Goirle als boswachter aangenomen op het aldaar gelegen landgoed Gorp & Roover.

Treurwilg

Na de begrafenis van Frans Kolsters werd er in 1912 een treurwilg geplant als aandenken aan Frans en zijn tragische dood. Bij reconstructie in 2003 van de Beerze is deze boom gesneuveld. Dit kwam Cisca Kolsters ter ore en zij heeft tot 2x toe een jonge treurwilg ter beschikking gesteld die geplant werd door buurtbewoners. Waarschijnlijk zijn deze op een te hoge en droge plek gezet waardoor ze geen levenskans hadden.

De CHI werkgroep heeft in het verleden een wandelroute in Westelbeers uitgezet waarbij je ook langs de locaties van het jachtongeluk en de treurwilg komt.

In 2022 wordt er begonnen met het hermeanderen van de Grootte Beerze tussen de Voldijnseweg en de Schepersweg. Ook zijn er gronden in privébezit gekomen. Hiermede wijzigt de toegankelijkheid van het gebied waarover de huidige wandelroute loopt en zullen de locaties van zowel het jachtongeluk als de treurwilg moeilijk bereikbaar zijn. Een medewerker van Brabants Landschap bevestigt dat het huidige wandelpad langs het riviertje in periodes van het jaar nauwelijks of niet begaanbaar zal zijn. In overleg met het Waterschap is besloten om geen treurwilg meer te planten maar een herdenkingsplaque te plaatsen langs de nog aan te passen wandelroute.

Bron: *F.M. Droog magazine, Nieuwe Tilbursche Courant, De Maasbode, Leeuwarder courant en de Haagse courant.

*Bevolkingshuishoudens en bevolkingsontwikkeling vanaf 1899.

*Cisca van den Boer - Kolsters.

Guus Staps

*****

Denkend aan de Beerzen

Al denkend aan de Beerzen ga ik terug in de tijd. Als vier-jarig meisje kwam ik in Middelbeers wonen. Het eerste kleuterjaar was in de Berne. Het tweede kleuterjaar was aan de voorkant van de basisschool. De kleuterschool is bij de basisschool gekomen, waardoor de Berne een andere bestemming kreeg. De bibliotheek is een lange tijd in de Berne geweest en ook de muziekschool heeft een tijd in de Berne gezeten.

Hefziba op een van d'r paarden

De muziekschool .... Muziek is een belangrijk onderdeel van mijn leven. Toen ik op de basisschool zat, heb ik een aantal jaar blokfluitles gehad van meester Naaijken. Daarna ben ik gestart met dwarsfluitles. De eerste jaren waren de lessen in de Berne. Ook vonden de repetities van het jeugdorkest plaats in de Berne. De Berne is dus best een belangrijk gebouw geweest in mijn jeugd. Terwijl ik dit schrijf, realiseer ik me dat de Berne er niet meer is, maar ik weet niet wat er met de Berne is gebeurd. Even snel op Google Maps kijken, ik zie dat er nu huizen gebouwd zijn, maar in mijn gedachte zie ik me nog als kleuter rennen over de speelplaats, of met mijn muziektas naar de muziekles gaan.

Bij Harmonie de Vriendschap heb ik jaren met veel plezier dwarsfluit gespeeld. Eén van de jaarlijkse terugkerende evenementen was een concert op Landgoed Baest. Dat was voor mij altijd wel een heel bijzonder concert. Het kasteeltje heeft iets magisch. Daar speelden we voor een klein gezelschap in de prachtig verzorgde tuin. Na afloop was er volop eten en drinken.

Een paar keer ben ik op concours geweest met de harmonie. De repetities vooraf aan het concours waren zeer serieus. We oefenden flink, om zo goed mogelijk voor de dag te komen. Dat deden we dan ook niet onverdienstelijk. De repetities en vooral het gedeelte daarna waren erg gezellig en daar heb ik dan ook fijne herinneringen aan. Deze repetities waren in de Zwaan bij Frank en Toos Vugts. De Zwaan is ook al verleden tijd.

Een ander belangrijk onderdeel van mijn leven zijn paarden. Paarden vond ik altijd al fascinerende dieren. Voor mijn zevende verjaardag kreeg ik paardrijlessen bij manege Soethout. Hier heb ik de beginselen van het paardrijden geleerd. Na een aantal jaar lessen te hebben gevolgd kreeg ik een verzorgpony, of eigenlijk moet ik paard zeggen. Het was namelijk een IJslander.

Deze IJslander stond gestald in Westelbeers bij familie Manders. Wat heb ik veel gereden in de bossen, bij de vennen en in het heuveltjesbos, ofwel alleen of samen met meiden die op de pony's van familie Manders mochten rijden, of met Gideon, de zoon waar mijn verzorgpaard gestald stond.

Een korte tijd heb ik op een groot paard gereden. Met dit paard ben ik nog bij de rijvereniging geweest. Ook Gideon zat bij de rijvereniging. Samen gingen we naar het oefenveld in de Hillestraat, waar we les kregen. Ook gingen we samen naar wedstrijden. Gideon en ik vonden elkaar steeds leuker. Uiteindelijk kregen we dan ook verkering.

Hoe leuk ik grote paarden ook vind, die IJslanders kon ik maar niet vergeten. Er kwam dan ook een eigen IJslander. Ook met deze IJslander heb ik veel door de bossen en rond de vennen gereden, totdat Gideon en ik besloten om de Beerzen vaarwel te zeggen en te verhuizen naar Tsjechië om een pension, camping en manege te starten.

Wat een groot verschil met de Beerzen. Om te beginnen is het landschap al behoorlijk anders. Zo vlak als de Beerzen is, op het heuveltjesbos na, zo heuvel- tot bergachtig is het landschap waar we nu wonen. In de Beerzen ken ik veel mensen, waardoor een praatje snel gemaakt is. In Tsjechië begonnen we bij nul. Gideon en ik kenden niemand en een praatje maken was ook nog niet zo eenvoudig. De Tsjechische taal is niet een taal die je hoort in de Beerzen, alhoewel Pools er wel een beetje op lijkt. Je leert deze taal ook niet op school.

Het verenigingsleven, zoals ik dat kende vanuit de harmonie of de rijvereniging, bestaat hier niet echt. In het begin was het dan ook flink wennen.

Het aantal IJslanders is uitgebreid. In Westelbeers hadden we 3 IJslanders ondertussen hebben we ruim 30 IJslanders.

De winters zijn ook behoorlijk anders. Als kind konden we regelmatig in de winters schaatsen op het Witholland ven of de Keijenhurk. In Tsjechië is schaatsen op natuurijs niet echt mogelijk, aangezien er veel sneeuw ligt. Het schaatsen vervangen we dan ook voor langlaufen of skiën.

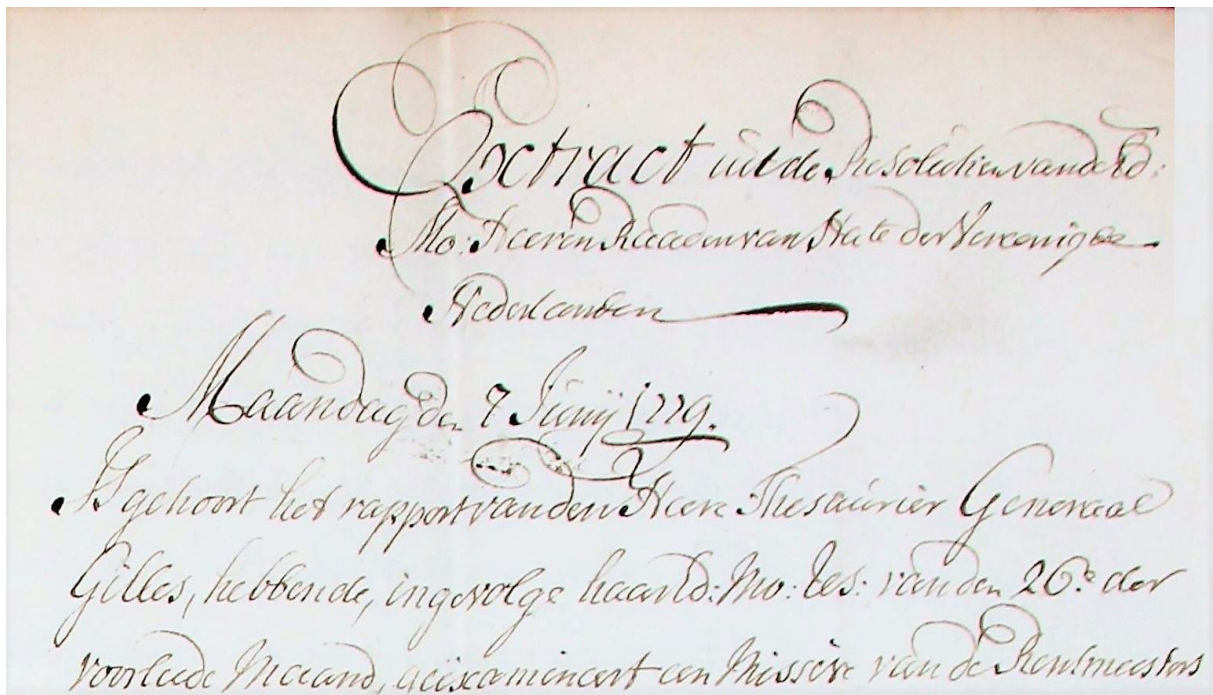
Ondertussen wonen Gideon en ik alweer 15 jaar in Tsjechië. We hebben in die 15 jaar al een aantal mensen uit de Beerzen, of die in Beers hebben gewoond, mogen begroeten op ons bedrijf. Herinneringen aan de Beerzen worden dan weer opgehaald.

Ik heb hele fijne herinneringen aan de Beerzen.

Hefziba Lindeman

*****

Bomen rond de kerk te Oostelbeers 1779

Extract uit de resolutie van de Ed. Mo. Heren raden van Staten verenigde Nederlanden.

Maandag den 7^e juni 1779

Is gehoord het rapport van den Heren Thesaurier Generaal Gillis, hebbende ingevolge haar Ed. Mo. van den 26ste der verleden maand geëxamineerd ene brief van de rentmeesters van Heemskerk en verder geschreven te 's-Hertogenbosch den 22ste de zelfde maand houdende dat op de 15^e april laatst leden door den secretaris van Oostelbeers uit naam van officier en de regenten als op de provisoren van de parochiekerk aldaar, bij missive aan haar was kennis gegeven, dan niet tegenstaande in het laatst 1778 aan die kerk veelvuldige reparaties waren gedaan. Daar aan nog verscheidenen anderen nodig werden vereist dat de inkomsten van de kerkfabriek daartoe niet toereikend waren dat de kerkmeester bij de op de 17^e maart laatst leden gesloten kerk rekeningen te boven was gekomen 60 gulden 8 stuivers en 12 penningen. Dat er wegens geleverde leien en planken nog te betalen was 19 gulden 2 stuivers en 6 stuivers en dat het onderhoud van de toren dat vast aan de kerk staat in gevolge haar Hoog Mo. plakkaat van 16 januari 1728 mede gekomen zijnde te lasten van de kerkfabriek, het zuiveren inkomen circa 19 gulden en 15 stuivers bedragende daar door te minder toereikend zou zijn met verzoek dat zij rechtmeester als zijn heffers onder Oostelbeers wegens het land zodanige orde beloven te stellen dat aan de gemeentekerk en de toren de nog resterende nodige reparaties mochten worden gedaan aan de kerkmeester vergoed of gesuppleerd. De boven vermelde 60 - 8 - 12 en betaald de alsnog verschuldigde 19-2.

Dat aan haar rentmeesters bij exclamation van de gerequireerde kerkrekening was gebleken, dat, ingevolge de laatste gaande over de jaren 1776, 1777 en 1778 en waarvan het slot nadelig was 60 - 8 - 12 de rente zo rentlasten dat particulieren en het corpus van Oostelbeers als van

het comptoir den heden jaarlijks renderende 26-5-8, dat onze uitgave in de drie jaren bedragen hadden 20 – 11 -. En dus voor een jaar 6 – 12 – en dat gevolglijk voor het jaarlijks onderhoud maar over bleef 19 – 8 – 8. Dat ook tevens begraven van een lijk in de kerk van behoefte van dezelfde was betaald 3 gulden. Dat in vijftien jaren waren begraven vijf lijken dat voor het maken van ieder graf aan de koster was betaald 6 stuivers en voor de kerk overgebleven 2 gulden en 14 stuivers makende overgemaakte tijd 13-10- en voor een gemeen jaar 0 – 18 -.

Dat ook een en andermaal was betaald, geringe kosten van het opsnoeien van bomen op het kerkhof omtrent men het welke bomen en op haar requisitie waren geïnformeerd, dat op het kerkhof om de kerk stonden 20 lindenbomen, van circa 30 jaren oud en in volle groei dat er op de wal van het kerkhof stond de vijf eiken en één berkenboom van zelfs opgeslagen die alle na gedachten van regenten waardig waren 50 gulden, zodat voor vier jaren geleden door de gemeente voor de toren op het kerkhof waren geplant 30 linde heesters, die alle wassende waren en twee jaren daarna op het voorhof van de toren of kerkhof 28 eikenheesters, welke zo het scheen nuttig zouden wezen.

Dat zij de architect van de Weijer ter opneming en registratie van defecten aan de toren en de kerk der waren hadden gezonden en dat uit daar dezelfde geformeerde begroting van kosten neven de missive gevoegd bleek dat tot herstel van de defecten aan de toren zouden behoren te worden geïmplanteerd 90 - : - en tot het in staat brengen der kerk circa 273 gulden en na dat alles in staat zoude gebracht zijn. Het jaarlijks onderhoud van de kerk en toren door hen begroot is op 18-15- En houdende de voorschreven missive wijders de consideratie van gemeente rentmeesters omtrent het geen door haar Ed. Mo. met op zicht tot het herstel voorschreven kerk en toren te Oostelbeers alwaar het gemeenteland de enigste tiendheffer was zoals kwam en blijken uit het declaratie van officier, schepenen en secretaris eens gelijk nevens hare missive recht, als anderszins zouden kunnen worden geresolveerd. Waarop gedelibereerd en in achtning genomen zijnde:

1^e dat wanneer de schulden van de kerkfabriek te Oostelbeers zullen zijn gezuiverd, gedaan en betaald zullen zijn de reparatie aan de kerk en de toren thans vereisend zullen worden de kerkmiddelen wanneer die met menagemuut worden geïmplodeerd in staat zullen zijn, om buiten extreem toe vallen daar uit te komen onderhouden de kerk en toren.

2^e dat tot voldoening van het kwaad slot der laatst opgenomen kerkrekening nodig is ..... F 60 – 8 – 12

Dat zullen dienen betaald zullen worden de nog onvoldaan rekeningen wegens geleverde leien en planken ..... F 19 – 2 –

En dat volgens de begroting van de architect van de Weijer tot de herstel van de toren en de kerk vereist wordt ..... F 363 - 6 – 4

Behalve nog de kosten van het formeren van een behoorlijke resterende maar op het herstel van de kerk en toren publiekelijk kan worden aanbesteed als anderszins.

Ed. Hoogm. dat de grote tiende van Oostelbeers behoren tot de administratie van het comptoir van de rentmeester der episcopale goederen en de alle de pastorie goeden en smalle tiende tot de administratie van comptoir geestelijke goederen des griffier van Kempenland.

Is goedgevonden en verstaan dat de officier schepenen van Oostelbeers in kwaliteit als opper en provisoire van de kerk aldaar zullen worden gelast zoals gelast worden, bij dezen om door den kerk architect van de Weijer te doen formeren een behoorlijk bestek, maar op het herstel van de kerk en toren op de voet van de begroting door de zelfde is geformeerd door haar ofwel door de kerkmeester.

Publiek en voor alleman kan worden aanbesteed en vervolgens naar behoorlijke bekendmaking het publiekaanbesteding daar van te laten doen. Dat om de kerkmiddelen van Oostelbeers in staat te stellen tot zuivering van het kwaad slot der laatst gesloten kerkrekening.

Dat om de kerkrekeningen tot afbetalingen wegens van onbetaalde rekeningen van de geleverde leien en planken en tot betaling der aanneem penningen van de te doen publiekelijk aanbesteding van het herstel van de kerk en toren als anderszins niet daarvoor kerkmiddelen van 's landswegen als enige tiende heffer al daar zullen worden gesubsidieerd met een som van 500 guldens dat het voorschreven kerkfabriek die zal worden betaald uit het comptoir der episcopale en andere goederen te 's Bosch tot welk comptoir het grootste gedeelte der tiende van Oostelbeers behoren dat vervolgens de afgetreden rentmeester Fengnagel die de administratie van het comptoir den episcopale goederen over het lopend jaar nog aangaat, zal worden gelast zoals gelasterd bij deze betaling van het voors. subsidie aan de officier een zekere penningen van Oostelbeers als opper provisoire van de kerk aldaar te doen dat het voors. subsidiair in de kerkrekening van Oostelbeers over het lopend jaar met alle gratie van deze haar Ed. Mo. Heer zal moeten worden verantwoordden en in ontvangst gebracht en kennelijk dat de gemeente officier, schepenen en secretaris van Oostelbeers hinderlijk zullen worden gerecommandeerd, attent te zijn dat de kerkmiddelen aldaar zo in ontvangst als uitgeeft met alle mogelijke oplettendheid en management van alle onnodige kosten worden geadministreerd en de zelfde zoveel enigszins doenlijk gebeneficieerd.

Er zullen drie extracten van deze Heren Ed. Mo. gehele alzo gezonden worden aan de rentmeester van Heemskerk met het verzoek en daar van met last en te doen toekomen aan de officier en regenten van Oostelbeers en een daarvan ter hand te stellen aan de rentmeester Verster om te strekken tot dezelfde mangelingen; blijvende het derde extract tot mangelingen van de rentmeester Heemskerk en zijn predecisseur den afgetreden rentmeester Fengnagel.

CW van Lichtenbergh

Geaccordeerd met het rekest
J. van Hees.

Jan Hems

*****

Ome Jan Evers, de ideale buspassagier.

Iedereen die tussen 1961 en 1983 met de BBA-bus vanuit Middelbeers naar Tilburg heen en weer reisde kende Jan Evers. Altijd zat hij op het bankje

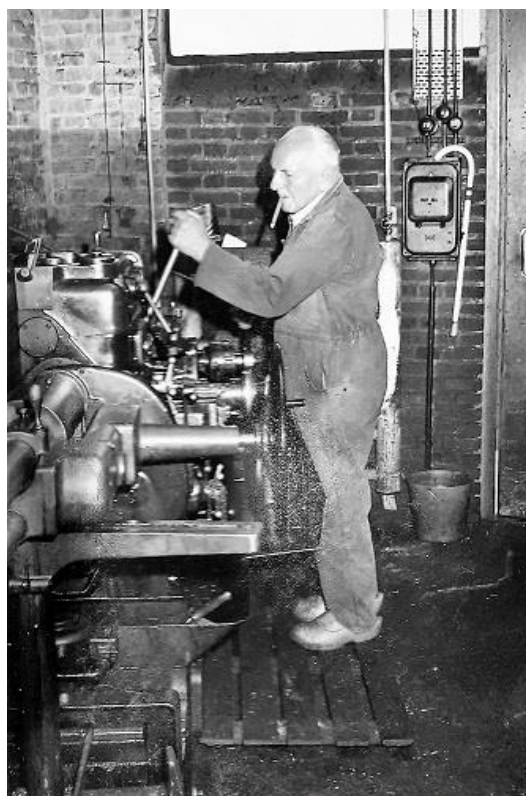
Jan Evers

achter de buschauffeur, met zijn werktasje, zijn alpinopet en zijn blindenstok. Je moest het niet wagen om op de vaste plaats van Jan Evers te gaan zitten want dan kreeg je al gauw van de chauffeur het vriendelijke verzoek om ergens anders te gaan zitten. De plek achter de chauffeur was voor Jan Evers, of zoals veel mensen hem kenden: ome Jan!

Jan Evers (geboren 26 februari 1921 – overleden 4 april 1985) werd op zijn 35-ste blind. Hij had al één heel slecht oog en door een ongeval met een hooivork verloor hij zijn goede oog, waardoor hij het werk op zijn boerderij aan de Spreeuwelsedijk in Westelbeers niet meer kon doen. Jan Evers vroeg zijn broer Giel, die met zijn vrouw Irma

Evers- Paenen even verderop in de straat woonde, om de boerderij over te nemen. Daar had Giel geen belangstelling voor, maar om Jan te helpen met de boerderij en het huishouden kwamen Giel en Irma wel bij hem op de boerderij wonen. In de jaren die volgden bleef Giel in Eindhoven bij Philips werken, kregen Giel en Irma 8 kinderen en hielden ze, met hulp van familie, de boerderij draaiende. Jan Evers volgde een omscholingstraject op een blindeninstituut en ging werken bij het Tilburgse bedrijf Nitru aan de Pijlizerstraat. Jan ging hier met de bus naar toe. Irma bracht hem vanuit Westelbeers met de auto naar de bushalte in Middelbeers.

In 1964 werd de boerderij in Westelbeers verkocht en verhuisden Jan én broer Giel en Irma met hun gezin naar een nieuw huis aan de Hoogdijk in Middelbeers. In 1966 kwam de laatste telg van het gezin van Giel en Irma ter wereld, dochter José. Zuster van Wijngaarden, de vroedvrouw van dienst, vroeg of Jan al ooit een pasgeboren baby vastgehouden had. Toen Jan zei dat dit niet zo was, kreeg hij meteen de kleine José in zijn armen gedrukt. Hij heeft dit moment altijd gekoesterd! Toen José ouder werd, heeft ome Jan nog regelmatig gezegd dat hij de eerste was die José in zijn armen heeft mogen houden.

Jan aan het werk bij Nutri

Jan Evers was voor de kinderen Evers eerder een tweede vader dan een gewone oom. Ze hadden allemaal heel veel met ome Jan op! Anderzijds was ome Jan ook heel blij met het gezin van Giel en Irma. Het mes sneed altijd aan twee kanten. Ome Jan werd overal heen gebracht, er werden boodschappen voor hem gedaan en hij beloofde alles met gulden. Ome Jan werd ook altijd door iemand van het gezin naar de bushalte bij de Spar gebracht en weer opgehaald. 's Avonds kwamen de pannen pas op tafel als ome Jan weer thuis was.

Om bij zijn werk te komen moest ome Jan, na zijn busrit naar het station in Tilburg, nog met de taxi. De chauffeurs van de BBA hebben ome Jan altijd bij zijn taxi afgezet. De taxi-chauffeurs op hun beurt brachten ome Jan altijd bij zijn werk naar binnen, waar hij door collega's naar zijn werkplek werd gebracht. Zowel de bus- als de taxichauffeurs kregen elke dag een goede Willem II sigaar voor bewezen diensten. In al die jaren deelde ome Jan zo'n 10.000 sigaren uit! Ome Jan stond bij alle chauffeurs heel goed bekend. Hij was een graag geziene klant die altijd goede zin had. Hij klaagde nooit over het openbaar vervoer. Al had hij daar in 1967 wel alle redenen toe, toen de BBA-bus betrokken was bij een ongeval. Ome Jan heeft toen urenlang in het bus wrak bekneld gezeten en moest als gevolg van zijn verwondingen lang revalideren in een revalidatiecentrum.

Jan op zijn laatste werkdag met de taxi

Toen in 1983 duidelijk werd dat Nutri Tilburg failliet zou gaan en ome Jan dus niet meer met de bus naar zijn werk zou gaan, kwamen de bus- en taxichauffeurs in actie en bezorgden ome Jan een onvergetelijke rit naar huis. Er werd flink uitgepakt voor hun trouwe klant. Een met bloemen versierde taxi

bracht ome Jan naar het station in Tilburg, waar een speciale lijn 142-bus, buiten dienst, voor hem klaarstond. Ome Jan was helemaal overdonderd door zoveel eer. Lijn 142 reed deze dag speciaal voor ome Jan. In Middelbeers stond intussen broer Giel nietsvermoedend op zijn broer te wachten, maar de BBA-bus waarvan Giel dacht dat Jan er in moest zitten reed door! Giel wilde al mopperend terug naar huis lopen toen hij lijn 42-buiten dienst aan zag komen en hem snel duidelijk werd wat er aan de hand was. Deze bus stopte namelijk wèl, maar dan alleen om Giel ook mee te nemen. Ome Jan zat in de extra dienst-bus, die voor de gelegenheid met slingers versierd was, stralend op zijn vertrouwde plek achter de chauffeur, met een grote bos bloemen in zijn armen. Zijn laatste ritje met de bus eindigde bij hem thuis, waar hij door de chauffeurs achter het huis werd

thuis gebracht! Een grote verrassing voor ome Jan en de familie Evers. Het bleef niet bij deze verrassende laatste rit! Ondanks dat ome Jan zijn zilveren jubileum als bus- en taxipassagier niet gehaald heeft, hebben de chauffeurs van de BBA en de chauffeurs van Stationtax in Tilburg hem gehuldigd alsof dat wel zo was! Nog nooit hadden ze een passagier gehad als ome Jan en als blijk van waardering hiervoor bezorgden ze hem en het gezin Evers op 16 juni 1983 een geweldige dag.

De hele familie werd met de BBA-bus thuis opgehaald, waarna op het busstation in Tilburg, vlakbij het eindpunt van lijn 142, een feestelijke huldiging volgde. Veel bus- en taxichauffeurs waren hierbij aanwezig. BBA-Rayoninspecteur van Tilburg, A. Verhoeven sprak lovende woorden aan het adres van ome Jan en noemde hem de meest trouwe en voorbeeldige busreiziger en taxipassagier. Ook de chauffeur van de bus die in 1967 het ongeluk kreeg waar ome Jan bij betrokken was, was aanwezig om ome Jan te bedanken voor het vertrouwen in de BBA. Zelfs de hoofdvertegenwoordiger van de Willem II sigarenfabriek uit de regio was present om ome Jan, die zoals genoemd een goede klant was, een flinke doos sigaren aan te bieden. Na deze feestelijkheden stapte ome Jan met zijn familie, buschauffeurs en een delegatie van de Stationtaxi en wat genodigden in de feestelijk versierde BBA-bus naar Middelbeers. Daar volgde een ontvangst op het gemeentehuis door burgemeester Grem. Het feest eindigde die dag in de tuin bij ome Jan en de familie Evers thuis, aan de Hoogdijk in Middelbeers, waar het hele gezelschap proostte op het buspassagiers-jubileum van Ome Jan.

Jan op z'n laatste werkdag met de bus thuis gebracht.

Joke van Ham

*****

Fietstocht

9 oktober jl. hebben we weer de jaarlijkse fietsdag gehad die ons via diverse landbouwweggetjes over de "Mortelen" bij theehuis 't Bakhuis in Lennisheuvel bracht. Na deze stop ging de fietstocht verder over de Kampina met zijn heide en paarden, terug naar Oostelbeers.

Voor degenen die deze dag verhinderd waren en voor de mensen die hem nog een keer willen rijden: Vanaf Oost-, West- of Middelbeers richting Oirschot naar de Miekoekse (Bailey) brug over het kanaal aan de Heersdijk in Oirschot en verder via de volgende knooppunten 13 - 29 - 14 - 15 - 16 - 18 - 48 - 47 - 46 - 87 - 86 - 90 - 9 - 8 - 23 - 20 - 24 - 83 - 81.

*****

Zunne leste steen

In 2011 zijn de leden van de CHI werkgroep samen met Jo Gijsen begonnen met het inventariseren en opknappen van zijn beeldhouwwerken die toen als "waardeloos materiaal" op de gemeentewerf lagen. Ze hebben inmiddels een mooie plaats gekregen in Oost-, West- en Middelbeers.

Met het plaatsen van een informatieplaatje op het kunstwerk "De Stroom" op de hoek Putstraat en Hoogdijk, 11 augustus 2014, toonde Jo Gijsen de Heemkundekring zijn erkentelijkheid en beloofde een kunstwerk te maken en dit te schenken aan Heemkundekring "Den Beerschen Aard". Op 17 september 2015 laat Jo weten dat de steen is gearriveerd.

De CHI leden gingen op zoek naar een geschikte plek en vonden deze, in overleg met Brabants Landschap, aan de Kleine Beerze tussen de Neereindseweg en Baesterdijk. Woensdag 30 maart 2016 werd de plek bekeken door Jo om de mogelijkheden te verkennen. Dan kon hij, als kunstenaar, inspiratie opdoen, voor een kunstwerk in combinatie met de natuur. De verwachting was dat de plaatsing van het kunstwerk eind 2016 – begin 2017 zou plaatsvinden.

Met het overlijden van Jo op 13 december 2017 is het er niet meer van gekomen. Daarom hebben de leden van de CHI werkgroep besloten om de steen in zijn onbewerkte vorm te laten.

Dan eindelijk op 6 november 2021 is het zover en wordt, onder grote belangstelling, het laatste kunstwerk van Jo onthuld door Katalijn, de oudste dochter van Jo en Marian.

"Zunne Leste Steen" is geplaatst op een verhoging van stelconplaten bekleed met cortenstaal, vastgemaakt met 2 kettingen en er naast het profiel van Jo, ook in cortenstaal. In een hoek onder een glazen plaat enkele persoonlijke spullen en gereedschappen

van Jo die hij gebruikte in zijn atelier. In de andere hoek 2 driehoekige platen. Op de ene de verklaring waarom "Zunne Leste Steen" en op de andere de namen van de CHI leden en personen die hebben bijgedragen aan de realisatie en plaatsing van Jo's laatste kunstwerk.

Guus Staps en Jan Aerts

*****

Foto met vraagtekens.

Op de vraagtekenfoto welke geplaatst is in "De Berse" 2021 nr. 1, het inhalen van de nieuwe klokken in 1949 voor de kerk in Middelbeers, hebben we een reactie gehad van Marina Timmers en Monique van Erve, waarvoor onze hartelijke dank.

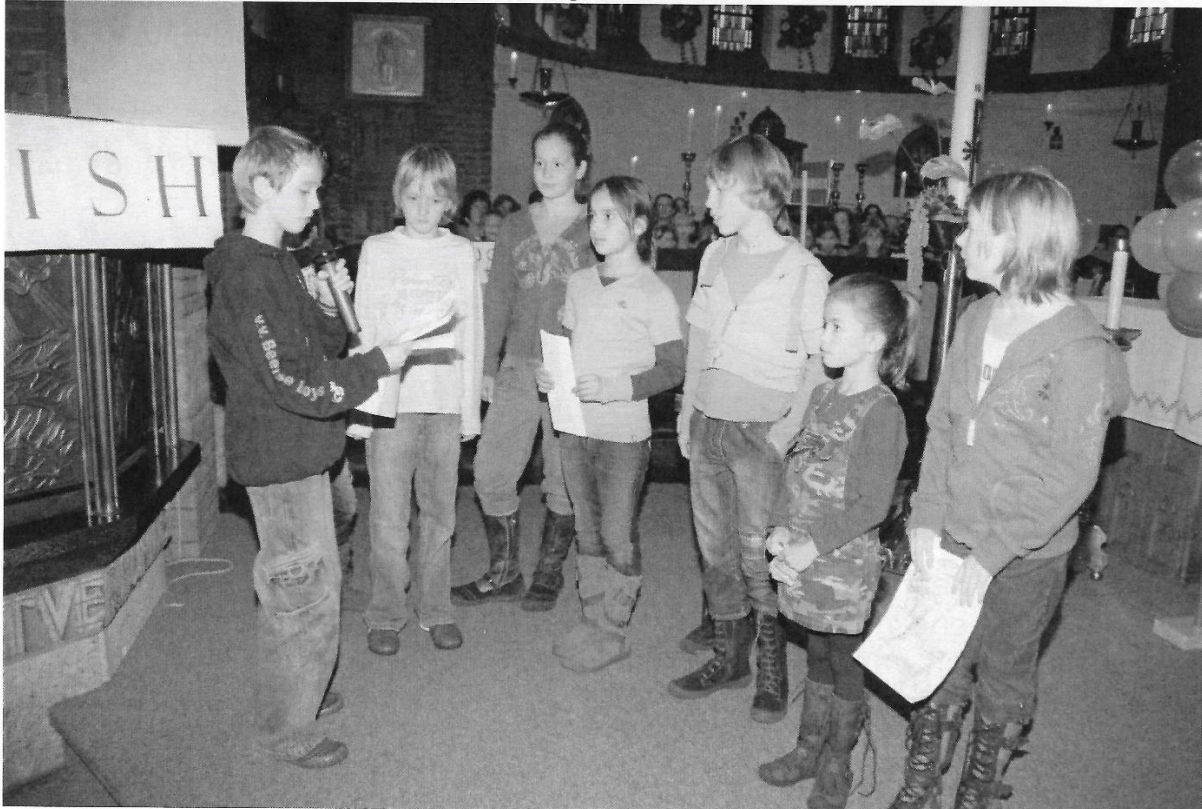

1. Marietje van de Zanden, 2. onbekend, 3. Dina Kaal, 4. Adrie Timmers, 5. Dineke Kolsters, 6. Toos Colsters (dochter van Sjef de post), 7. Zus Nouwens, 8. Dien Eltink, 9. Toos (of An) Eltink, 10. onbekend, 11. onbekend, 12. Marina Timmers, 13. Lies Liebrechts of .....Eltink.

*****

Foto met vraagtekens.

Dit keer hebben we een jongerengroep die stukje opvoeren in de kerk van de H. Willibrordus te Middelbeers bij het afscheid van Leo Verbake in 2007.

Uw reactie is zeer welkom op redactie@denbeerschenaard.nl. of telf. 06-41801657.

*****

De Berse wordt mede mogelijk gemaakt door:

Laser gravure

VAN GOOL SNIJ & GRAVEER BEDRIJF

Snijden - Graveren - Bedrukken - Borduren

Maatwerk - Eigen ontwerp - Kleine / Grote Oplage

Cadeau Artikelen

Neereindseweg 5
5091 RC Oostelbeers

www.vangoaldecoratie.nl
webshop: www.vangoospecialthings.eu
info@vangoaldecoratie.nl
info@vangoospecialthings.eu

Frezen   Snijden   Borduren   Bedrukken

Cyaan
DRUKKERIJ

Allant
drukkerij

RAYMUND VAN DEN DRIES

06 - 2842 1547

Oranjestraat 1A
5091 BK Middelbeers
013 - 514 2182

info@drukkerijcyaan.nl
www.drukkerij-cyaan.nl